Het onbegrijpelijke brein

Jelle W.F. Reumer

[Column]

Het gebeurt af en toe dat de werkingen van het menselijk brein mijn begripsvermogen te boven gaan. Stel je de volgende situatie voor (en die heb ik niet verzonnen!). Een croissant kost bij de bakker *f* 1,75. Drie croissants - de bestelling waarvoor ik mij op een ochtend naar de bakker begaf - zouden dus *f* 5,25 moeten kosten. Ik bestel drie croissants. Daarop volgt de vriendelijke mededeling dat er een weekend-aanbieding is: vier croissants voor maar *f* 4,75. De verkoopster raadde mij dus aan om vier croissants te nemen, en maar *f* 4,75 te betalen. Ik vertelde haar dat ik slechts drie croissants nodig had, maar er geen enkel bezwaar tegen had om daar *f* 4,75 voor te betalen. Dat zou mij 50 cent voordeel opleveren! Dat kon niet. Ik kreeg de onverbiddelijke keuze tussen twee mogelijkheden: drie croissants voor *f* 5,25, of vier voor *f* 4,75. Uiteindelijk ben ik - geboren Hollander - bezweken voor de laagste prijs, zodat ik naar huis ging met vier croissants en 50 cent voordeel. (De vierde croissant is overigens met smaak door één van mijn gezinsleden verorberd.) Hier snap ik dus niets van. De Rotterdamse middenstand deelt croissants uit, niet gratis, maar met ook nog eens 50 cent toe! Bij drie klanten zoals ik zou men aan een hypothetische vierde klant de drie overgebleven croissants kunnen hebben verkopen voor nogmaals *f* 4,75, maar nu werden er in dit theoretische geval drie croissants weggegeven en daarbij *f* 1,50 toe gegeven. Uiteindelijk heeft de bakker zich dan dus voor *f* 4,75 plus *f*1,50 (totaal *f* 6,25) in de vingers gesneden. Geen wonder dat de middenstand klaagt dat alles zo duur is.

Het normale biologische gedrag zou zijn gericht op optimalisering van het eigenbelang. Iedereen is geneigd in eerste instantie de voordeligste keuze te maken: een keuze die het minste lichamelijke ongemak of pijn oplevert, financieel of ander voordeel met zich meebrengt, waardering oogst. Instinctief kiezen we dus voor de veiligste, de zekerste, de voordeligste of de gemakkelijkste manier. Toch blijkt telkens weer dat die regel niet altijd opgaat. Soms zijn we niet egoïstisch, maar altruïstisch in onze keuze. Ouders die een nier afstaan voor hun zieke kind, mensen die geld geven aan een goed doel, kiezen voor een respectievelijk pijnlijke en onvoordelige oplossing, maar daar staat dan wel iets tegenover in de vorm van levensgeluk of waardering. Zulke keuzen zouden we allemaal maken.
Lieden die zich als kamikaze-piloot te pletter vliegen tegen onschuldige burgers in gebouwen kiezen voor een buitengewoon walgelijke en voor henzelf ook tamelijk onprettige oplossing. Misschien staat daar de beloning tegenover van de vergeving van hun zonden en het eeuwig vertoeven in hemelen vol geluk, dat kan ik niet beoordelen. Ik snap dat ook niet, maar ik ben dan ook niet in die richting gehersenspoeld. Op één of andere manier ga ik ervan uit dat ook kamikaze-piloten hun keuze maken vanuit de verwachting van persoonlijk gewin. Al is het in het hiernamaals.

De Rotterdamse bakker is daarom nog onbegrijpelijker. We moeten maar hopen dat de heer Klootwijk er prettiger door slaapt nu hij weet dat een aantal stadsgenoten hebben genoten van zijn croissants die ze niet hoefden te betalen, nee, waar ze zelfs geld bij toe kregen! Persoonlijk wil ik hem nu wel zijn eventuele zonden (het volkorenbrood is al om 15:00 uur uitverkocht, en het stokbrood zou wat knapperiger kunnen) vergeven. Volgende week zijn de tompoezen in de aanbieding.[]